

Ko e 'U Faingata'a Faka-fakamaau Totonu ki he Fakafanau 'Oku Kau he 'U Kaveinga Mahu'inga ki he kakai Fefine AAPI 'oku Fili

Ko e Intersection of Our Lives, ko e fakatahataha ia 'a e 'u kautaha 'o fakafongai 'a e kakai fefine lanu, 'o nau saponisa 'a e savea fakaloto fonua 'o kau kiai a' e kakai fefine lesisita fili 'Amelika 'Esia mo e 'Otu Motu Pasifiki (AAPI), kakai fefine 'uli'uli lesisita fili 'e toko 850, mo e kakai fefine Latina/x lesisita fili ki he'enua 'u a'usia mo e fakahokohoko e mahu'inga 'enua taumu'a. Ko e gaahi taumu'a 'a e 'u kulupu ni 'oku felalave'l ka 'oku 'l ai pe 'u topiki 'oku makehe ai 'a e kakai fefine fili AAPI.

VAKAI FAKALŪKUFUÁ

I hono savea i o e kakai fefine lanu 'oku fili i he fonuá, na e ilo mei he emau fika na'e tanaki 'oku 'i ai e 'u fekau'aki i he vaha'a o e kakai fefine Amelika Esia mo e 'Otu Motu Pasifiki (AAPI), Uli'uli, Latina/x 'oku li'ekina. Tautautefito ki he taimi oku hoko mai ai a e 'U Faingata'a Faka-fakamaau Totonu ki he Fakafanau hange ko e malu/faingamalie faka'ekonomika, mo e fakatotama, oku peesi tataui 'a ha'a fefine lanu: kuopau ke toe lelei ange etau kau politikale. Oku mahu inga hono hiki i hake o e ngaahi me a ko eni oku fakamu omu a, ka oku toe mahu inga foki ke fakahaa i a e ngaahi me a oku hoko i he kolo makehe takitaha. Oku oatu i lalo ha ngaahi me a oku fekau aki mo e ngaahi a usia mo e to onga fakakaukau a e kakai fefine AAPI.

KO E NGAahi FAKAKAUKAÚ

Ko e kakai fefine AAPI ko ha bloc mahu inga ia i he Fili 'o e 2024 mo e 90% oku meimei pe matu'aki loto ke fili. Ko e 62% o e kakai fefine AAPI 'oku nau matu'aki mahu'inga 'aupito he fili. Neongo ia, ko e 52% 'oku nau vakai ki he fili te ne matu'aki uesia ke 'omi e liliu oku nau loto ke sio kiai. 'Oku lea 'a e ola ko eni ki he ongo'i loto mamahi 'a e kakai fefine AAPI 'l he ikai ke fakatokanga'i 'enua ngaahi a usia mo e fokohokohoko kaveinga 'e he politiki pe fai tu'utu'uni.

Oku i he elito o e Fakamaau Totonu ki he Fakafanau a e tui oku 'i ai 'a e totonu 'a e fefine kotoa pe ke ma u fanau, a e totonu ke oua na'a ma'u fanau, pea mo e totonu ke tauhi'i a e fanau oku tau ma u i ha atakai oku malu mo mo ui lelei.

Oku ikai ko ha maka hilitaha a e kainga AAPI ka oku kau ai ha 'u puipuitu a fakamatakali kehekehe mo ha 'u a usia mo ui. Ko e 'u fika na'e tanaki na'e kau ai 'a e 'u matakali kehekehe ko eni, Siaina, Filipino, Initia, Kolea mo e Vietinemi.

Ki he kakai fefine AAPI, oku fakahaa'i 'e he'enua fili 'a 'u mo'oni 'oku nau mateaki'i. Oku teke kinautolu he enau ngaahi hoha a fekau aki mo e 'u kaveinga fakafonua mo fakasosiale. E pehe e ha tokolahi (55%) o kakai fefine AAPI kuo faka au ke kovi ange a e ngaahi me a i he fonua.

Ko e hikihiki'a e totongi 'a e tefito'i me'a te ne fakapapau i 'a e fili a e kakai fefine AAPI he ta u ni. Oku mo oni eni mei he savea 'o e kulupu fakamatakali kotoa pe, tukukehe pe 'a e kakai fefine Kolea, 'a ia ko enau tefito i palopalema ko e ngaahi totonu 'a e kakai fefine. Ko e 'u totonu 'a ha'a fefine ko e me'a faka'ai'ai fika ua ia fakakatoa ia ki he kakai fefine AAPI, pea ko e me'a faka'ai'ai tu'ukimu'a ia i he taimi oku fakataha i ai mo e fakatotama.

Oku kau i he 'u fiema'u faka ekonomika oku fakamu omu a, 'a e 'u ngaue totongi lelei, 'ataa ki he tokoni fakamo'ui lelei mo e nofo'anga 'oku totongi ma'ama'a, pea mo e fakapapau'i 'oku totongi 'a e malolo fakafamilil pe fakafaito'o 'a e ongo kaveinga mahu'inga taha ke tokanga kiai 'a e Falealea. Ko e tolonga 'a e fa ee fa'ele 'i ha'a fefine lanu, 'ataa ke ma u e faito o ki he fakatotama, mo e 'ataa ki he fakavahavaha fanau, ko e 'u kaveinga mahu'inga taha ia i he taimi oku hoko ai ki he fakafanau mo'ui lelei, mo e 79%, 78%, mo e 77% o e kakai fefine AAPI oku nau pehe oku fu u mahu'inga aupito. 75% 'oku nau vakai ki he 'ataa ke fakatotama oku matu'aki mahu'inga pe mahu'inga aupito.

72% o e kakai fefine AAPI fakakatoa oku nau poupu ki he fakatotama. Neongo oku i ai ha faikehekehe i he fakakaukau ki he fakatotama i he 'u matakali, ka oku tui a e tokolahi oku totonu ke kei fakalao pe 'a e fakatotama i ha ngaahi tukunga lahi pe kotoa pe.

'Oku mahino, mei he taimi oku 'eke ai fekau aki mo e 'u mahu'inga 'o e fakatotama, oku talanoa 'a e kakai fefine AAPI ki he enau fai tu utu uni fakafo ituitui, mahu'inga o ha fakatotama oku malu, totongi ma'ama'a, mo tau'atina mei he fai fakamaau - mo e - tautea, pea mo e mafai ke mapule i honau sino mo enau mo ui.

'Oku pehe 'e he 84% o e kakai fefine AAPI kuo fu u fuoloa a e lau lanu i Amerika pea kuo taimi ki ha taki te ne fa u ha 'u 'oku fakamaau totonu kuo tuku fuoloa. 'Oku fakakaukau e 83% o e kakai fefine AAPI oku mahu'inga ki he Falealea ke nau fai ha ngaue ki he siolalo fakamatakali/fakafonua mo e fakafepaki-AAPI, feta aki-fakatupu 'e he taufehi'a. 'Oku ongo'l 'e he 54% o e kakai fefine AAPI oku ikai ke nau sio ki he kakai hange ko kinautolu oku nau tau i e 'u kaveinga oku nau tokanga ki ai.

Ko e 'u tefito i tu utu uni 'oku hoha'a mo fakamu omu a 'e he kakai fefine AAPI oku kau ai 'a e malu'i 'o hange ko e liliu ki he founa 'o e fakamaau totonu, ko e faka'ehi'ehi mei he feke'ike'l me'afana, mo holoki 'a e faihia, pehe ki he 'u hoha'a faka ekonomika hange ko hono fa u 'o e 'u ngaue totongi lelei, mo 'ataa ki he polokalama ki he mo'ui lelei mo e nofo'anga ma'ama'a.

KO E 'U KOLOA KE TO'OTO'O ATU

- Na e sivi'i e he kakai fefine AAPI 'a e faingata'a kotoa pe - o kamata mei he 'u faingata'a 'o e malu faka ekonomika ki he 'u faingata'a 'o e malu 'o e mo'ui mo e faingata'a 'o e siolalo ki he 'u faingata'a 'o e fakafanau mo'ui lelei – mahu inga ki he kau politikale ke fai kiai ha ngaue mo fakaola i he ta u e ua ka hoko. Oku fiema u e he kakai fefine AAPI ha asenita 'oku fa'ataa te ne fakatokanga'i enau 'u a usia mo e 'u kaveinga 'oku mu'omu'a kiate kinautolu.
- Hange pe ko ha'a fefine lanu, oku sio a e kakai fefine AAPI ki he fili 'ene mahu'inga pea mo faka ai ai lahi kinautolu e he 'u faingata'a faka ekonomika mo fakafanau 'i he'enau fili.
- 'I he taimi 'o e fili, oku faka ai ai a e kakai fefine AAPI e he 'u mo'oni 'oku mahu inga kiate kinautolu, 'o laka hake 'I he toe kulupu.
- Ko e hikihihi 'o e 'u mahu'inga mo e totongi(33%) ko e tefito'i faingata'a ia 'oku fili ai 'a e kakai fefine AAPI fakakatoa pea mo e 'u kulupu fakamatakali lahi, hoko ai mo e 'u totonu a ha'a fefine (23%). I he tu'unga hoko hake ko e 'u fakamanamana ki he temokalati (16%), fakatotama (15%), nofo'anga 'oku totongi ma ama a (14%), mo e fefolau aki (14%).
- 'I he 'u faingata'a faka ekonomika, na e 'ilo 'e he kakai fefine AAPI oku mahu inga taha ki he Falealea ke fa u ha 'u ngaue totongi lelei (89%), fakapapau i oku 'ataa ke ma u e he tokotaha kotoa pe ha 'u polokalama mo'ui lelei totongi ma ama a (85%), tali ha polokalama oku ne fakapapau i a e totongi 'o e famili mo e malolo fakafaito o (85%), pea fa u ha 'u nofo anga ma ama a kehekehe (82%).
- 'I he 'u faingata'a 'o e fakafanau mo'ui lelei mo e fakatotama, na e ilo e he kakai fefine AAPI oku mahu inga taha ki he Falealea ke nau fai ha ngaue ki he lahi o e mate a e kakai fefine lanu he fakafanau (79%), fakapapau i oku 'i ai 'a e faito'o ki he fakatotama ki he kakai fefine kotoa pe o tatau ai pe pe ko e fe feitu u oku nau nofo ai (78%), pea fakapapau i oku nau 'ataa ki he faito'o fakavaha fanau (77%).
- 'I he 'u faingata'a ki he malu, na'e ilo e he kakai fefine AAPI oku mahu inga taha ki he Falealea ke liliu a e founa o e fakamaau totonu koe uhi ke tatau mo taau (90%), malu i a e U.S. mei he kau tautoitoi (84%), pea tau'i 'a e faihia (82%).
- 'I he 'u faingata'a 'o e fakamaau totonu, na e ilo ai e he kakai fefine AAPI oku mahu inga taha ki he Falealea ke fakangata a e siolalo ki he kakai koe uhi ko honau tupu'anga, matakali, pe anga fakafonua (83%), fai ha ngaue ki he siolalo ki he tupu'anga/ matakali mo e fakafepaki ki he AAPI, feta aki oku fekau aki mo e taufehi a (83%), pea ta ofi hono ai ke faingata a ange ki he 'u kulupu 'e ni'ihiki ke fili (79%).
- 'I he fetaulaki 'a e 'u me a ki he mo ui lelei mo e 'u faingata'a faka-felolau'aki, na e ilo 'e he kau fefine AAPI oku mahu inga ki he Falealea ke fakapapau i oku 'ataa 'a e kakai ki he polokalama mo'ui lelei o tatau ai pe pe ko e ha honau tu unga faka-fefolau aki (74%).
- Oku palani a e kakai fefine AAPI ke a'u tonu 'o fili, i he Aho Fili (34%) pe kimu'a (28%).
- Oku kau i he kakai fefine AAPI oku matu'aki veveveke ke fili, 'a e hoha a ki he 'u faingata'a fakaloto fonua mo fakasosiale (30%), 'ai ke ongona honau le o (19%), mo liliu e 'alunga o e fonua (17%) ko e ngaahi me a faka ai ai taha ia.
- 'I he ha'oha'onga o e kakai fefine AAPI oku si isiki ange enau fie fili, ko e 'u tefito i uHINGA oku nau tui ki he.founa kaakaa mo 'osi palani (30%) pe fehi a i he kau kanititeiti (29%).
- Oku mei 'i he vahe tolu (33%) o e kau fefine AAPI na a nau tali oku ngalingali te nau fili ha kanititeiti ta'u'ataina (fakafehoanaki ki he 24% o e kakai fefine Ui uli mo e 31% o e kakai fefine Latina).

